ΤΟ ΠΡΟΣΗΛΙΟ

Α'.

Τώρα ποὺ χώνεψε ἡ φωτιὰ στὸ γωνιακό μας τζάκι
καὶ παγωμένο τρύπωσε τὸ κρύο σὰν φαρμάκι,
μέσα στὴν καμαρούλα μας τὸν ἴσκιο της ν' ἀφήσωμε,
κ' ἔξω νὰ πᾶμε, στὴν φωτιὰ τοῦ ἥλιου νὰ καθήσωμε.

Στὸ πίσω μέρος τοῦ σπιτιοῦ ξουρίζει τ' ἀεράκι,
ἐκεῖ χειμῶνας μὲ βοριὰ κ' ἐδῶ καλοκαιράκι'
ἐδῶ, στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ ποὺ βλέπει στὴ Νοτιά,
ἐλᾶτε νὰ καθήσωμε στοῦ ἥλιου τὴν φωτιά.

Φέρτε κετσέδες καὶ προβιὲς καὶ τὰ μαξιλαράκια
κ' ἐλᾶτε γέροι καὶ γρηές, κοπέλλες καὶ παιδάκια,
νὰ ποῦν οἱ γέροι μας ψευτιὲς γιὰ νιάτα περασμένα,
νὰ ποῦν καὶ λόγια ἀληθινά, σοφὰ καὶ ταιριασμένα.

Νὰ θυμηθοῦνε κ' ἡ γρηὲς τὰ πατρογονικά τους,
νὰ ξιναθυμηθοῦν κι' αὐτὲς τὰ νιάτα τὰ δικά τους,
καί, λέγοντας, τὴν κάλτσα τους νὰ πλέκουν, νὰ βουλώνουν
νὰ στρίβουνε τὸν κλώστη τους, βρακάκια νὰ μπαλώνουν.

Καὶ στὰ παιδάκια ἡ νενὲ—μὲ τὰ γυαλιὰ στὰ μάτια—
τὸ παραμύθι νὰ τοὺς 'πῇ μὲ τὰ χρυσᾶ παλάτια,
μὲ δράκους καὶ μὲ μάγισσες καὶ μὲ βασιλοπούλες
ποὺ πῆραν τσομπανόπουλα κ' ἐγίναν βοσκοπούλες.

Νὰ τήνε βλέπουν τὰ παιδιὰ μὲ μάτια γουρλωμένα,
ν' ἀκοῦνε σα νανούρισμα τὰ λόγια, κ' ἔνα-ἕνα
στὸ στῆθος τὸ κεφάλι του σιγο-σιγὰ νὰ γέρνῃ
νὰ κλείνῃ τὰ ματάκια του κι' ὁ ὕπνος νὰ τὸ παίρνῃ.

Β'.

Ἡ κάθε μέρα τοῦ Θεοῦ εἶν' ὥμορφη μιὰ μέρα,
ἡ χτεσινὴ ἦτον ὥμορφη κι' ἄς ἦτον δίχως ἥλιο,
κι' ἂν εἶνε κρύα ἡ σημερνὴ μὲ τσουχτερὸν ἀέρα,
εἶν' ὅμως ὥμορφη κι' αὐτή, ἂν εἶσαι στὸ προσήλιο.

Εἶν' ἀπ' τὶς ὡμορφότερες ἡμέρες τοῦ χειμῶνα·
ἀπ' τὸν γαλάζιο οὐρανό, ποὺνε πλυμένος, καθαρός,
ρίχνει βροχὴ τὴν ζεστασιὰ ὁ ἥλιος ποὺνε λαμπερὸς
κι' ἀρνιὰ ζεσταίνει στὴς πλαγιές, πουλιὰ στὸν καλαμιῶνα.

Ζεσταίνει τοῦτο τὸ βουνό, τὸ πράσινο καὶ κοντινό,
πιὸ πέρα τὸ μενεξελὶ καὶ πέρα 'κεῖ τὸ γαλανό·
ζεσταίνει κάμπους καὶ βουνὰ καὶ δάση καὶ χορτάρια,
γέρικα δέντρα καὶ ξερὰ καὶ τρυφερὰ βλαστάρια.

Κι' αὐτὰ μ' ἀγάπη τρυφερὴ τόνε γλυκοκυττάζουν·
ἂν ἤξευρες τὴν γλῶσσά τους, σὰν γλυκοκουβεντιάζουν,
θὲ ν' ἄκουες μὲ ὡσαννὰ νὰ τὸν ὑμνολογοῦνε,
τὴν χάρι νὰ ὁμολογοῦν καὶ νὰ τὸν εὐλογοῦνε.

Χαῖρε ὁ Ἥλιος! Βασιλιᾶ, θερμόκαρδε πατέρα!
σὺ μᾶς χαρίζεις τὴν ζωή, τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέρα·
χωρὶς ἐσένα ἡ ζωὴ θὰ σβοῦσε στὸ σκοτάδι,
κ' ἡ μάνα γῆ θὲ νἆτανε πιὸ κρύα ἀπὸ τὸν Ἅδη.

(Ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα «Ἐξοχικά») **Δημ. Στάης**

ΚΑΤΑΡΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Νᾶχῃς τὴ κατάρα μου ...
Στυχτη κοί μπούρμπερη νὰ γίνῃς ...
Νὰ σὲ φιλήσω κρύον ...
Σίδερο στὴ μέση σου...
Νὰ σὲ χτυπήσῃ κακὴ λόγχη στὴ καρδιά ...
Νὰ μὴ ξημερωθῇς ...
Νὰ σὲ κουβαλήσουν τέσσεροι ...
Κακό σου σαρανταήμερο ...
Τὴν κακή σου φάσα, λάχανα καὶ πράσα ...
Νὰ περπατήσῃς μὲ μαῦρα ταγάρια ...
Νὰ πᾷς κατὰ ἡλίου ...
Νὰ πᾷς κατ' ἀνέμου ...

ΤΟΥ ΕΠΤΑΝΗΣΙΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ Ι. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

[Εὐγενῶς παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του κ. Γ. Τσακασιάνου]

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

...Μωρ' ἂν ἐπῆγα νὰ συγκλιστῶ, κι' ἔδωσα μιὰ δεκάρα!
ποῦ ἡ δική μας λευθεριά... ποῦ μῶλος, ποῦ ρεπάρα!
Καὶ μάρμαρα καὶ μόγανα τοῦ ὡραίου τους κομμοδίνου
δὲν τἄλλαζα μ' ἐσέ, χρυσό, καντοῦνι τοῦ Λατίνου...

. . . . . .

...Ἄ, ποῦσαι, Ζακυθοῦλα μου!... Παπόρο καὶ καλιά μου!
Πῶς ἔκλαια που σὲ ξενοιξα ἀπὸ μακρυά, κυρά μου.
Ἂς σὲ ξανάειδω, φόρς μου, κι' ἂς γένω ψωμοζήτης,
μπόμπας, κακόρκιος, κουρελῆς, ταρκάσης μά... Σπουργίτης!

(Ὁ Σπουργίτης στὴ Νάπολι, 1885)

Εἶναι πολλὰ-πολλὰ τὰ χάλια καὶ ἡ νέες συναλλαγματικὲς καὶ τὰ ταλαιπωρήματα τοῦ ταξειδίου μου τούτου καὶ τ' ἀφίνω δι' ἄλλην περίστασι. Λέγω μόνον ὅτι ἀλήθεια καταβασανίσθηκα, ἀλήθεια ἐχρεώθηκα ἕως τὸ λαιμό, ἀλλ' ἐκατώρθωσα ὅμως νὰ σαγηνεύσω εἰς τὸ θέατρο τοῦ Ροσίνη τῆς Νεαπόλεως, μίαν ἀπὸ τὰς ἐξοχωτέρας δραματικὸς ἑταιρίας, διὰ τὴν ὁποίαν ἐξακολουθοῦν νὰ 'μιλοῦν μετὰ θαυμασμοῦ οἱ συμπολῖται μου καὶ μέχρι σήμερον. Εὐθύς, θυμοῦμαι, ὡς ἀπεβιβασθημεν εἰς τὴν Ζάκυνθον κι' ἐπροπορευόμεθα τῶν ἄλλων ἐγὼ μετὰ τῆς πρωταγωνιστρίας, ἐκεῖ ποὺ διερχόμεθα ἐκ τῆς Πλατείας τοῦ Ποιητοῦ παρακολουθούμενοι ἀπὸ πλῆθος περιέργων, εἶδα μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου ἔξω ἐκεῖ πάλι 'στὶς κολῶνες του τὸν θεῖο μου νὰ ψάλλῃ μὲ τὸν ἀπαίσιο ἦχο του, τὴν ἀναθεματισμένη ἐκείνη παροιμία

—'Στοῦ πολυτεχνᾶ τὸ σπίτι συμφορὰ καὶ καταδίκη...

Τώρα ὅμως δὲν τὴν ἔψαλλε μόνος του, τὴ φορὰ τούτη τοῦ ἔκαμνε ἀκκομπανιαμέντο καὶ ὁ μυστικός μου καρδιόκτυπος... διὰ τὰς νέας συναλλαγματικὰς ποὺ ὑπέγραψα.

Μόλις ὀλίγος καιρὸς παρῆλθε ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐτούτη ὅταν ἔξαφνα, ἡ φρικτὴ τῆς παροιμίας φοβέρα εἶδα νὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὀστᾶ. Ἀπὸ ἐδῶ ἔβλεπες νὰ μοῦ διαμαρτυρῶνται συναλλαγματικὲς ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μέλη τῆς φοβερὰ πολυδάπανης ἐκείνης ἑταιρείας νὰ μοῦ φωνάζουν-οὐχὶ ἀδίκως-ὅτι τοὺς 'πῆρα 'στὸ λαιμό μου, καὶ 'στὸ ὕστερο ὕστερο-βάστα μυαλό! ὅλα μου ἐκεῖνα τὰ καταστήματα καὶ τῶν δωματίων τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ ξουράφια καὶ ἡ κιθάρα μου καὶ τὰ φτωχά μου ἀκόμη χειρόγραφα, εἶδα 'σὲ μιὰ στιγμὴ νὰ σφραγιστοῦν ὅλα!

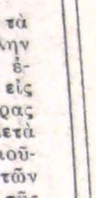

Κ' εἶδα τὸ θεῖό μου τότε νὰ μὲ κυττάζῃ λυπητερὰ ὅσο ποὺ μ' ἕνα στόμα εἴπαμε πλέον κ' οἱ δυό μας:

— Τετέλεσται!

Καὶ τώρα;...

Τώρα ποὺ πλέον 'πετάξανε, δόξες, χαρὲς καὶ λοῦσα
γλέντι στερνὸ μοῦ ἀπόμεινε ἡ κασιδιάρα ἡ Μοῦσα!

(Ὁ Σπουργίτης 'στὴ Νάπολι, 1885)

Βάστα, πικριάρα μου ζωή, κι' ἡ τρικυμία θὰ πάψῃ
'ποὺ θὲ νὰ πάῃ, θαράξωμε!... Εἶσαι, ζωή μου, εἶσαι
ταξεῖδι μαῦρο κι' ἄχαρο καὶ θαλασσοδαρμένο,
μ' ἄγρια βουβοτσακίσματα...

('Ανεμοζάλη, 1885)

Τὸ χθές μου τὸ 'λησμόνησα καί... παίζω μὲ τὸ τώρα,
Τρέμω γιὰ τ' αὔριο τὸ φρικτό, τὴν ἄγνωστη τὴν ὥρα;...

(Καιρὸς—Γιατρός, 1885)

'Εμπρὸς τὰ ὄργανα! θὰ τραγουδήσω
Λάμιες, βρυκόλακες, σταθῆτε 'πίσω,
....Σεῖς, μὴ μακρύνεσθε, γιὰ 'μὲ μιλῶ....
Γελᾶτε, χά, χά, χα!...—Εἶμαι τρελλό!
Ὤ, μή! τὸ γέλοιο σας εἶν' ἄγριο, φθάνει
Γελᾶτε μέσα σας, τὸ ἴδιο κάνει.
'Εμέν' ἂν βλέπετε καὶ σᾶς γελῶ,
Δὲν ἔχω αἴσθησες... Εἶμαι τρελλό!

(Τὸ τρελλό, 1885)

...Φαιδροὶ ἂς διαβαίνουν οἱ ἀγύριστοι χρόνοι
κι' ἂς σβύνῃ στὸ γέλοιο τῆς Τύχης ἡ ὀργὴ
τὰ πάθη περνοῦνε, ἡ λύπη σκοτώνει,
δειλὸς ὅποιος πέφτει μὲ τέτοια πληγή!

(Στὴ νειότη, 1886)

Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια ἔγραφα τώρα. Ἔξαφνα ὅμως μοῦ ἦλθε κατὰ νοῦν νὰ γράψω τὸν «Θεοταρνανᾶ». Ἐκτενὲς τοῦτο ἠθογράφημα, εὐτράπελον ὅσο καὶ διδακτικό, τὸ ὁποῖον ὅμως ὡς ἐκ τοῦ ἀπαραιτήτου ἀλλὰ κι' ἐπικινδύνου ἐκτραχηλισμοῦ του, ἔκρινα φρόνιμον νὰ μὴ δημοσιεύσω.

Εὑρισκόμουν εἰς τὸ τέλος σχεδὸν τοῦ πολυσέλιδου τούτου ἔργου, ὅταν ἐξημέρωσεν ἡ πειὸ φαρμακερὴ τῆς ζωῆς μου ἡμέρα, μιὰ κατάμαυρη, μιὰ στρίγκλα Κυριακή.

Χύσετε τώρα καὶ σεῖς μαζύ μου ἕνα δάκρυ. Τὴν ἡμέρα ἐτούτη, 15 Ἰουλίου 1885, ἔχασα ἔξαφνα ἔξαφνα—συμφορά μου!—τὴ γλυκειά μου τὴ μάννα. Γονατισμένος τώρα μαζὺ μὲ τ' ἄμοιρα τ' ἀδέλφια μου ἐμπρὸς ἐκεῖ στὸ ἀκόμη νέο, στὸ πολυβασανισμένο καὶ ἀγγελικώτατο λείψανό της, ματαίως τὴν ἐκαλοῦσα ὁ τάλας εἰς τὴ ζωή.
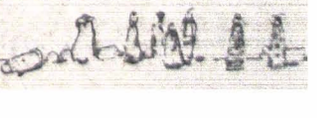
('Ακολουθεῖ)